

עתידי ורוד: זהות מינית, יחסים עם ההורים והתפתחות מקצועית בקרב צעירים וצעירות מהקהילה הגאה

שירה מרשל ורחל גלי צינמון

תקציר

מחקר זה בחן תמיכה משפחתית בקרב צעירים וצעירות מהקהילה הגאה, ואת הקשרים בין תמיכה זו לתהליכי התפתחות קריירה של אותם צעירים. המחקר נועד להרחיב את הידע האמפירי המועט על הממשק שבין תמיכה משפחתית לתהליכי התפתחות קריירה והתפתחות זהות מינית. המחקר נשען על המסגרת התאורטית של פסיכולוגיית העבודה ונעשה בגישת מחקר איכותנית. נעשו ראיונות חצי מובנים עם עשרה צעירים וצעירות בטווח הגילים 27–34 ($M = 30.4$, $SD = 2.07$). מניתוח תוכן של הראיונות עולות עמדות ייחודיות כלפי היחסים עם ההורים ומקומם של יחסים אלה בהתפתחות המקצועית במהלך החיים. הראיונות אפשרו ללמוד גם על סוגי תמיכה משפחתית בזהות המינית ועל מקומו של תהליך גיבוש הזהות המינית בהתפתחות המקצועית. המלצות והצעות למחקרי המשך מוצגות בפרק הדיון.

מילות מפתח: זהות מינית; יחסים עם ההורים; התפתחות מקצועית.

מבוא

תמיכה משפחתית נחשבת לאחד המשאבים החשובים בתהליכי התפתחות בכלל (Metheny & McWhirter,) והתפתחות קריירה (Sameroff, 2000; Yap et al., 2015) בפרט. הידע על משאב חשוב זה מתמקד ברובו בגיל ההתבגרות ובקרב קבוצות ממעמד ביניים. תהליכי התפתחות קריירה בקרב צעירים וצעירות להט"ב הם נושא שנחקר מעט מאוד בישראל (לסקירה ראו Kama, 2019), ומקומה של התמיכה המשפחתית בתהליך התפתחות הקריירה שלהם לא ברור דיו. הידע הקיים בתחום אינו יכול להיות מיושם בקרב קבוצת הצעירים הלהט"ב, כי תהליך ההתפתחות הכללית שלהם מורכב יותר וכולל את אתגר המודעות והקבלה העצמית והחברתית של הזהות המינית. לפיכך מחקר זה בחן תמיכה משפחתית בקרב צעירים וצעירות מהקהילה הגאה, כפי שנחשבת בעיניהם ואת הקשרים בין תמיכה זו לתהליכי התפתחות קריירה של הצעירים והצעירות. המידע שיתקבל במחקר הזה ירחיב את הידע האקדמי המועט על הממשק שבין תמיכה משפחתית לתהליכי התפתחות קריירה והתפתחות זהות מינית. יש חשיבות גבוהה להבנת מקומה של התמיכה המשפחתית בתהליכי התפתחות קריירה ככלל, ובקרב הקהילה הגאה בפרט, שכן אוכלוסייה רגישה זו סובלת מתהליכי הדירה מתמשכים המגבילים את התפתחותה המקצועית (Allan et al., 2019) ופוגעים ברווחתה הנפשית (Douglass,). (Conlin, et al., 2017; Douglass et al., 2020).

תאוריית הפסיכולוגיה של העבודה (Duffy et al., 2016), אחת התאוריות החדשניות ומעוררות עניין מחקרי בתחום התפתחות הקריירה, מדגישה את החשיבות בהבנת

המשתנים הסביבתיים בתהליכי קבלת החלטות לימודיות ומקצועיות לעומת הדגש על משתנים אישיים כמו עניין ויכולות. גישה זו מסתמכת על מחקריו של בלושטיין (Blustein, 2006, 2013). החוקרים של פסיכולוגיית העבודה רואים במשתנים מבניים והקשריים של מיצב כלכלי אפליה גזעית ומגדרית והדרה פיזית ממקומות לימוד ועבודה המשמשים משתנים עיקריים בהסברת מצבו התעסוקתי של הפרט. גישה זו נבדלת מאוד מהמודלים המקובלים בתחום הפסיכולוגיה התעסוקתית והחינוך לקריירה שמתמקדים בדרך כלל במשתנים אישיים כמו עניין ויכולות של הפרט שהם המשתנים העיקריים המסבירים תפקוד אקדמי ומקצועי. זאת ועוד, המודלים התאורטיים הקיימים בתחום הקריירה נשענו ברובם על מדגמים של סטודנטים עם התפתחות תקינה ממעמד סוציאקונומי בינוני-גבוה, ולכן לא יהיה נכון להכליל את אותם מודלים על צעירים וצעירות עם מאפיינים אחרים שההתפתחות האישית שלהם אינה שכיחה (Blustein, 2001). מודל זה ישמש מסגרת תאורטית של המחקר הזה.

סקירת ספרות

תמיכה משפחתית והתפתחות קריירה

המשפחה משמשת משאב חשוב בתהליכי התפתחות קריירה של צעירים וצעירות (Metheny & McWhirter, 2013), ומשתנה התמיכה המשפחתית נמצא בעל חשיבות רבה (Whiston & Keller, 2004). לפי האוס (House, 1981), תמיכה חברתית לא פורמלית, שמספקת אותה בין השאר המשפחה, מורכבת מארבעה סוגים של תמיכה: רגשית, אינסטרומנטלית, מתן מידע והבעת הערכה. ממדים אלה, כמה מהם או כולם, מעניקה המשפחה גם בעניין בחירות לימודיות ומקצועיות.

ממצאי מחקרים עולה כי תמיכה משפחתית קשורה למדדי התפתחות קריירה מגוונים, כגון מסוגלות עצמית בקבלת החלטות קריירה, ציפיות עתיד ומעבר לעולם העבודה (Buhl et al., 2018; Fouad et al., 2010; Hui & Lent, 2018; Olle & Fouad, 2015). תמיכה משפחתית קשורה קשר חיובי לציפייה לתוצאות קריירה (Ma & Shea, 2021), ומנבאת בעקיבות יכולות אקדמיות ושאיופות קריירה (Lee et al., 2022).

תפקידה החשוב של התמיכה המשפחתית בקרב אוכלוסיות מוחלשות הוכח במחקרים רבים. תמיכה משפחתית מנבאת הישגים אקדמיים גבוהים בקרב אוכלוסיות ממיצב סוציאקונומי נמוך ובקרב קבוצות שחוות שוליות, בין השאר מיעוטים מיניים (Fisher et al., 2011). אכן, נוער וצעירים מקבוצות מיעוט מיניות שלא מקבלים תמיכה משפחתית הציגו חוסר החלטיות וחוסר בשלות לקריירה, בעוד אלו עם תמיכה חזקה הראו שאיופות קריירה גבוהות (Fisher et al., 2011; Schmidt & Nilsson, 2006). תמיכה משפחתית וחברתית משמשת חוסן כנגד אפליה ויכולה להפחית חוסר החלטיות בקרב צעירים וצעירות להטיב (Meyer, 2003; Schmidt et al., 2011).

מרבית המחקרים בנושא תמיכה משפחתית בהתפתחות קריירה הם כמותיים, ונעשו בקרב מתבגרים לבנים, הטרוסקסואלים, ומתמקדים בקשר בין תמיכה זו לתהליכי קבלת החלטות לימודיות ותעסוקתיות. יש מחסור במידע על מגוון התצורות של תמיכה או התנהגויות שהצעירים עצמם מחשיבים תמיכה משפחתית. השימוש בשאלוני תמיכה

כמותיים מתמקד בממדים שקבעו מראש החוקרים. לפיכך יש חשיבות גבוהה בהבנת התמיכה המשפחתית והיבטיה הרבים בקרב צעירים וצעירות מהקהילה הגאה שחווים אתגרים ייחודיים בעת הבניית הזהות המינית, המשפיעים רבות על הקשרים המשפחתיים. חשוב להבין את האופן הייחודי שהם חווים את ההתנהגויות של ההורים שסייעו או עיכבו בתהליך ההתפתחות שלהם מנקודת מבטם. המחקר הזה מתמקד בשאלה כיצד מתארים צעירים וצעירות מהקהילה הגאה את תהליך ההתפתחות הקריירה שלהם ומה מקומה של המשפחה בתיאור תהליך זה.

זהות להט"ב ותפקיד המשפחה בהתפתחות זהות מינית

זהות להט"ב היא זהות אישית בתוך הקשר חברתי תרבותי רחב של הטרונומרטיביות, המשקפת הזדהות והשתייכות לאוכלוסיות מיעוט מיני ומגדרי שחולקות חוויות משותפות של דיכוי חברתי, דעות קדומות ופגיעות על רקע מגדרי ומיני (Fassinger & Ryan et al., 2010; Parent et al., 2013; Riggle et al., 2014; Arseneau, 2007). ממחקרים עולה כי היציאה מן הארון לפני בני המשפחה, וההורים בפרט, היא משימה קשה הטומנת בחובה סיכונים בריאותיים ורגשיים (Needham & Austin, 2010). קבלת המשפחה את הזהות המינית משפיעה במידה ניכרת על תפיסה עצמית ורווחה נפשית (Samarova et al., 2010; Ryan et al., 2010; Snapp et al., 2015; Klein et al., 2023). לעומת זאת דחייה הורית מגבירה את הסיכון לדיכאון, חרדה, צריכת סמים והתנהגויות סיכוניות (Kibrik et al., 2019; Rothman et al., 2012; Ryan et al., 2010).

במחקרים יש דוגמאות לחשיבותה של תמיכה משפחתית בעבור צעירים וצעירות להט"ב, המנבאות קבלה עצמית חיובית ורווחה נפשית (Roberts & Christens, 2021; Shilo et al., 2011; Savaya, 2015). הבנת המשמעויות של קבלה ותמיכה משפחתית בקרב צעירים וצעירות להט"ב היא חיונית, לנוכח האפליה הניצבת לפניהם בשוק העבודה, המשפיעה לרעה על רווחה נפשית ותחושת סיפוק מהעבודה (Anderson & Croteau, 2013; Meyer, 2003; Velez et al., 2013; Velez & Moradi, 2012).

לפיכך המחקר הזה מתמקד בניסיון להבין כיצד מגדירים צעירים וצעירות להט"ב תמיכה משפחתית בהתפתחות שלהם. האם הם מתארים סוגי תמיכה משפחתית ייחודית שקיבלו ומה הם חושבים שהיה חשוב שיקבלו כדי לסייע להתפתחות הקריירה שלהם? מצבה הקשה של הקהילה הגאה בשוק העבודה מדגיש את חשיבות הבנת הקשרים בין זהות להט"ב להתפתחות קריירה.

זהות להט"ב והתפתחות מקצועית

השערת "צוואר הבקבוק" (Hetherington, 1991) מציעה כי צעירים וצעירות מקבוצות מיעוט מיניות עלולים לחוות עיכובים בתהליך התפתחות קריירה, שכן הרבה מהאנרגיה הפסיכולוגית שלהם מוקדשת לגיבוש הזהות המינית. לפי גישה זו, לצעיר שחוה דיכוי או אפליה יש צרכים התפתחותיים ייחודיים התובעים משאבים רבים ש"נלקחים" ממשמעות התפתחותיות אחרות, כמו המשימה לבחור תחום לימודים או מקצוע. חוויות קונפליקט

בין משימות הקשורות להתפתחות קריירה ובין גיבוש זהות מינית יכולה לגרום למסוגלות עצמית נמוכה יותר בקבלת החלטות קריירה (Lyons et al., 2010).

צעירים מהקהילה הגאה מציגים נרטיבים שמדגישים את הקשר החיובי בין גיבוש זהות מינית לתהליכי התפתחות קריירה (Ueno et al., 2018). נרטיבים אלו מתארים מוטיבציה גבוהה להישגיות, פוטנציאל ליחס מתקן בעבור עובדים מאוכלוסיות מיעוט אחרות, והבנה טובה יותר של אישוויון חברתי וקבוצות מיעוט.

קהילת הלהט"ב נדחקה לעיתים קרובות לשוליים במקומות עבודה (McFadden, 2015). מחקרים אחרונים קושרים חוויות הדרה עם נחישות תעסוקתית ירודה ופגיעה בהתפתחות קריירה בקרב צעירים להט"ב (Douglass, Velez, et al., 2017; Smith et al., 2020), ואילו אקלים חיובי כלפי להט"ב קשור לשביעות רצון מהעבודה ורווחה נפשית (Allan et al., 2015).

לסיכום, התפתחות הזהות המינית של צעירים וצעירות להט"ב היא תהליך מורכב בעבורם ובעבור המשפחה. הבנת דפוסי התמיכה המשפחתית שצעירים מהקהילה הגאה חושבים שקיבלו או שהיו יכולים לקבל כדי לסייע להם בהתפתחות הקריירה שלהם עשויה לסייע להרחיב את הידע על המשאב החשוב של תמיכה משפחתית בקבוצה מוחלשת ומודרת זו ובזיקתה של תמיכה זו להתפתחות הקריירה שלהם. לפיכך שאלות המחקר הזה מתמקדות בסיפורים המשפחתיים והמקצועיים של המשתתפים והמשתתפות, ובניסיון להבין מהו מקומה של המשפחה בהחלטות ובבחירות מקצועיות ולימודיות, האם ואיזה סוגים של תמיכה משפחתית חוו ומה מקומה של הזהות המינית בהתפתחות המקצועית.

שיטת המחקר

נבדקים

עשרה צעירים וצעירות בטווח הגילים 27–34 ($M = 30.4$, $SD = 2.07$) (ראו לוח 1). מהם 8 מגדירים עצמם גברים, 2 מגדירות עצמן נשים, ובהות המינית 7 מגדירים עצמם הומואים, 2 לסביות ואחד קוויר. הגיל הממוצע לגילוי עצמי על זהות מינית הוא 14.4 ($SD = 5.54$), בטווח הגילים 3–24. הגיל הממוצע ליציאה מן הארון לפני חברים הוא 17.3 ($SD = 3.16$), בטווח הגילים 14–24. הגיל הממוצע ליציאה מן הארון לפני אחים ואחיות הוא 18.7 ($SD = 3.09$), בטווח הגילים 14–24. הגיל הממוצע ליציאה מן הארון לפני ההורים הוא 18.9 ($SD = 3.66$), בטווח הגילים 14–25.

לוח 1: משתתפי המחקר ($N=10$)

שם פרטי	גיל	אזור מגורים בגיל התבגרות	השכלה	תעסוקה	מצב משפחתי	מקום מגורים כיום	זהות מינית
אור	30	אזור השרון	לימודי תעודה	מפיק	רווק	תל אביב	הומו
איתי	27	אזור השפלה	תואר ראשון	בר גאה	זוגיות	תל אביב	הומו
אנה	33	אזור המרכז	תואר ראשון	חיי טק	נשואה	תל אביב	לסבית

יעל	30	אזור הצפון	תואר ראשון	חינוך	רווקה	תל אביב	לסבית
ניב	29	אזור המרכז	תואר ראשון	עמותה	רווק	תל אביב	הומו
נמרוד	32	אזור המרכז	תואר ראשון	עמותה	זוגיות	תל אביב	קוויר
עמית	29	גליל עליון	לימודי תעודה	טבח	זוגיות	תל אביב	הומו
עמרי	34	אזור השרון	תואר שני	הוראה ומחקר	זוגיות	תל אביב	הומו
רועי	30	אזור השפלה	תיכונות	דייל אוויר	רווק	תל אביב	הומו
רן	30	אזור המרכז	תואר ראשון	ארגון גאה	רווק	תל אביב	הומו

כלים

ראיון חצי מובנה שימש אותנו במחקר הזה. פרוטוקול הראיון נבנה כדי ללמוד על סיפורי הקריירה של צעירים וצעירות מהקהילה הגאה ועל הקשרים משפחתיים ותפקיד הזהות מינית בסיפורים אלו. בפרוטוקול הופיעו שאלות עוגן אלה: "ספר לי על עצמך?", "ספר לי על המשפחה שלך?", "מהו תפקיד המשפחה בהחלטות ובבחירות הלימודיות והמקצועיות שלך?", "האם ואיזה סוג של תמיכה נתנה לך המשפחה?", "האם וכיצד הזהות המינית קשורה בסיפור הקריירה שלך?".

שאלון דמוגרפי חובר לצורך המחקר הזה וכלל שאלות רקע על המשתתף בתחום האישי, האקדמי והמקצועי.

הליך

המשתתפים במחקר גויסו באמצעות שיטת כדור שלג לאחר קבלת אישור מוועדת האתיקה האוניברסיטאית. הצעירים נבחרו בשל זהותם המינית. הראיונות התקיימו במתכונת ראיון חצי מובנה. כל ראיון ארך בין שעה לשעתיים, ורובם נעשו בבתי הצעירים, לאחר שחתמו על טופס הסכמה והובהר להם כי אינם חייבים לענות וכי הם יכולים להפסיק את הראיון בכל שלב. כל ראיון הוקלט ותומלל.

מקומנו כחוקרות: המראיינת היא הכותבת הראשונה של המחקר, יועצת חינוכית בחינוך המיוחד, דוקטורנטית וחוקרת בתחום התפתחות קריירה בדגש על אוכלוסיות אנשים להט"ב. המראיינת משתייכת לקהילה הגאה ומגדירה עצמה לסבית, עבדה והתנדבה כמה שנים עם נוער וצעירים להט"ב בסיכון. הכותבת השנייה, שהייתה שותפה לניתוח הראיונות, היא חוקרת בתחום התפתחות הקריירה עם דגש על אוכלוסיות מוחלשות. היא אימא לשלושה מבוגרים צעירים והנושאים של תמיכה משפחתית בהתפתחות מקצועית ויחסי עבודה-משפחה נמצאים במוקד עבודתה האקדמית.

ממצאים

הראיונות נותחו וניתוח תוכן באמצעות שיטת ה-CQR (Consensual qualitative research) (Rich & Cinamon, 2007), (method: Hill et al., 1997, 2005). ביישומם של ריץ וצינמון (2007). ניתוח זה כולל קריאה חוזרת של כלל הראיונות וניתוח לפי שלבים מספר; הסכמה על נושאים עיקריים, סיכום ליבה לכל נושא באופן הלוכד את מהותו, פיתוח קטגוריות

שמתארות את הנושאים המרכזיים (תמות) המשותפים המתבטאים בנושאים העיקריים וזיהוי ציטטות השייכות לכל קטגוריה. כל אחת מכותבות המאמר עשתה בעצמה כל שלב, ולאחריו התנהלה שיחה שנדונו בה הסכמות ואי-הסכמות עד לקבלת החלטה משותפת על הנושאים המרכזיים, על הקטגוריות בכל נושא מרכזי ועל רלוונטיות הציטוטים המדגימים אותן.

הראיונות היו חשובים למשתתפים והם דיברו בפתיחות ובהתרגשות. הסיפורים היו מורכבים במהותם, והתאפיינו במשקל הרב שניתן לקבלת המשפחה והסביבה הקרובה את הזהות המינית. ניכר כי לקבלת הזהות המינית רכיב מהותי בהתפתחות הזהות במהלך החיים. כל המשתתפים ציינו כי מסגרות החובה (בית ספר וצבא) היו מקומות עוינים לחריגות מינית ומגדרית, וכי היציאה מאותן מסגרות (לתנועת נוער או לאחר שלב סיום החובות האזרחיות) הייתה נקודת שחרור פנימי.

ניתוח הראיונות העלה שלושה נושאים מרכזיים, תשע קטגוריות ושתי תת-קטגוריות (ראו לוח 2). כל קטגוריה הופיעה לכל הפחות בארבעה ראיונות מתוך העשרה. כלל המרואיינים מתוארים בשם בדוי כדי לשמור על פרטיות זהותם.

לוח 2: נושאים מרכזיים (N=10)

נושאים מרכזיים	קטגוריות	תת-קטגוריות	תדירות
1. התפתחות זהות להט"ב	החיים בארון		10
	היציאה מן הארון		10
	השתייכות לקהילה הגאה		8
2. יחסים עם ההורים	הסוד כיסוד מעצב		7
	"כבשה שחורה"		6
	דחייה והזדה		4
	סוגי תמיכה משפחתית	תמיכה נורמטיבית	7
		תמיכה גאה	5
3. התפתחות מקצועית	התנסויות מקצועיות		10
	תמונת עתיד		9

התפתחות זהות להט"ב

הנושא המרכזי הראשון שעלה בראיונות ובהלימה עם מטרת המחקר הוא התפתחות זהות להט"ב. נושא זה עוסק בהתפתחות הזהות המינית ובתהליך שעברו הצעירים במרוצת השנים. חוויית הסוד והחיים בארון ארכו בממוצע שלוש שנים עד הגילוי והיציאה הראשונה מן הארון לפני חברים או משפחה. מדובר בפרק זמן ארוך במהלך גיל ההתבגרות, שבו הנער אינו חולק את עולמו הפרטי וחושש כי זהותו תגלה בבית הספר או בקרב המשפחה.

הקטגוריה הראשונה בנושא זה היא **החיים בארון**, והיא מתארת את ההתמודדות הפנימית של הצעירים והצעירות עם הזהות המינית וחוויית הארון בגיל ההתבגרות, בדגש על מסגרות חובה ורגשות של בדידות, פחד, בושה ואשמה שחוו בפרק זמן זה. בסיפוריהם,

הצעירים תיארו כי מגיל מוקדם ידעו שאינם עומדים במוסכמות החברתיות הנורמטיביות בעניין של המגדר, וכיצד החברה וחוקי המין והמגדר הנוקשים השפיעו על האני הפנימי שלהם, ה"מסרב" בשלב הראשון לקבל את העצמי ה"אחר".

עמית, בן 29, נולד במדינה בדרום אמריקה והגיע עם משפחתו לישראל בגיל 4, גדל בעיר באזור הגליל העליון ומגדיר את עצמו הומו. עמית היה תלמיד במסגרת חינוך דתי, לדבריו למד שם שמדובר ביצר רע שעליו להדחיק והוא אף רצה לשנות את החלק הזה בעצמו ולעבור המרה. ניב, בן 29, נולד וגדל בעיר במרכז הארץ, מגדיר את עצמו הומו, סיפר שהיה ילד עם התנהגות שנחשבה נשית, והבין שזה חריג. הוא היה נוהג ללכת לארון הבגדים של אימו בזמן שהייתה בעבודה, ולמדוד פריטי לבוש של נשים, וידע שעליו להסתיר זאת. יעל, בת 30, נולדה וגדלה בעיר בצפון הארץ, מגדירה את עצמה לסבית, שיתפה כי תמיד הרגישה שונה מאוד ולא ידעה להסביר את התחושה שלה, ופרשה מקבוצת כדורסל בנעוריה בשל לעג על השתתפותה. איתי, בן 27, נולד וגדל בעיר באזור השפלה, מגדיר את עצמו הומו, סיפר כי במהלך הילדות וגיל ההתבגרות היו מעירים לו, ועל אף שעדיין לא היה מודע לזהותו המינית, חשש מתיוג נשי. איתי הסתיר את היותו בנוער העובד כי לדבריו הם נחשבו הומואים, ותיאר שהיה הולך מדי יום לבית ספר בפחד מפני מה שצפוי לקרות:

הזהות המינית שלי לא הייתה מעוצבת באותה תקופה, אבל הייתה לי הרגשה שזה איזה משהו שאני צריך להיזהר ממנו. או גם אם ילדים סתם כזה צוחקים אחד על השני, ושהם הומואים ושהם בנות, אז אצלי זה תמיד מאוד הרגיש אישי. כאילו מישו רואה משהו שאני עוד לא רואה, וזה נורא איים עליי. זה ממש הרגיש לי כמו שתי התכונות, שני מצבים שונים. משהו בללכת לבית ספר בחטיבה או בתיכון, זה היה בכוונות ספיגה, משהו שאני אגיד זה יכול להיות משהו שיצחקו עליו. הייתי מרגיש לפעמים שאני בא לבית ספר וחושש מה יכולים להגיד עליי היום, או לעשות לי היום. ובתוך זה, אז המרחב להתבטא, או להביא את עצמך לידי ביטוי, הוא מאוד מצטמצם. אתה מאוד מנסה להבין מה "עובר" בעיר הקטנה הזאת, בתיכון הקטן הזה, ולשחק לפי הכללים האלה. מעבר לזה אין לך כמעט בכלל, או לי לא היו כמעט בכלל פידבקים מאוד חיוביים.

הצעירים תיארו כי זהותם המגדרית שלא תאמה את ציפיות החברה מהם, הייתה בעוכרם. חריגות מגדרית הייתה מעוררת חשד, הופכת מושא לעלבון ועדות להיותם עם נטייה מינית. המאמץ בהסתרת הזהות המינית כלל תחושות בושה ואשמה, ריחוק מתברים ומשפחה, חוויות סיכוניות וקונפליקטים פנימיים.

חוויות החיים בארון היו מלוות באירועים של אלימות פיזית ומילולית ובתחושות זרות קשות. רועי, בן 30, נולד וגדל בעיר באזור השפלה, מגדיר את עצמו הומו, סיפר כי ילדים היו צוחקים עליו מגיל צעיר, לכן פחד מאוד שזהותו תתגלה ומצא את עצמו מתגונן מפני החשד להיחשב הומו. עמרי, בן 34, נולד וגדל בעיר באזור השרון, מגדיר את עצמו הומו, שיתף חוויות דומות שנהגו כלפיו בבית הספר. גם אנה, בת 33, נולדה וגדלה בעיר במרכז הארץ, מגדירה את עצמה לסבית, סיפרה על חוויותיה בבית הספר ושיתפה כי חוותה בריונות והייתה "חוטפת הרבה".

במסרים על חומרת החרירה מחוקי המין והמגדר הנורמטיביים יש פעמים רבות חוסר ידע והישענות על דעות קדומות המביאים לידי עמדות שליליות. אותן עמדות מחלחלות

לתוככי הנפש של הצעירים, ומגבירות את הרגשות הקשים של פחד, בושה ואשמה. עמית שיתף כי בשלב מסוים חשש שמכיוון שהוא הומו נגזר עליו להידבק באיידס, בשל הרצאה ששמע בבית הספר על מחלות מין ונאמר בה כי להומואים יש איידס.

הקטגוריה השנייה היא **היציאה מן הארון**, התהליך שבו מצהירים כלפי החברה על הנטייה המינית, ונחשבת חוויה שמתמשכת כל החיים. נקודת המוצא בחברה היא הטרוֹנוֹרמטיבית, ולמעשה בכל מסגרת או מעגל חברתי חדש הם נאלצים לצאת מן הארון מחדש ולהציג את עצמם לא שייכים להטרוֹנוֹרמטיביות לפני מי שלא הכירו קודם לכן. היציאה הראשונה מן הארון נעשית בשלבים. השלב הראשון הוא ההבנה האישית של הנטייה המינית. לרוב החברים הקרובים הם הראשונים לדעת אחרי האישוש הפנימי, לאחר מכן אחים ואחרונים לדעת הם ההורים. נתון זה מתועד היטב בספרות המחקרית (D'Augelli et al., 1998; Pistella et al., 2020), והמגמה נצפתה גם במחקר זה. הפחד הגדול מהיציאה מן הארון לפני ההורים פעמים רבות כלל אינו נשען על עמדותיהם כלפי זהות מינית, אלא נובע מהעובדה שמדובר בקשר החשוב ביותר והחשש מהרס היחסים מונע את השיתוף.

מרואינים שיתפו כי הקשר עם ההורים במהלך החיים נע על ציר של קרבה וריחוק. הזהות יצרה ריחוק בשלבים מסוימים, ויש מי שהצליח לגשר על הפערים האלה וליצור קרבה למרות המשבר שנוצר בשל היציאה מהארון. יש מי שדיבר על צמיחה ביחסים ושיח רפלקטיבי שהתנהל עם המשפחה, יש מי שהרגיש שמדובר במעין הזדמנות לתיקון ביחסים, ויש מי שנותר כועס והיחסים נשארו מרוחקים.

איתי תיאר כי בהתחלה קיבל תגובות לא פשוטות, אבל ציין כי הן ייצגו רק את תחילת הדרך. בשל הקשר הקרוב עם אימו ואחיותיו חווה אכזבה גדולה מהתגובה הראשונית, אך הקשר נשאר קרוב מאוד ולא נפגע עקב היציאה מהארון. לאביו סיפר שנתיים לאחר שיצא מהארון לפני אימו ואחיותיו, מפני שהקשר עימו היה רחוק יותר, וציין שידע שכשיצא מהארון לפניו הכול יהיה בסדר, כי כשהיה צעיר שאל אותו אם יש לו חבר או חברה, ולדבריו מדובר במסר חשוב מאוד שהורה יכול לתת לילד שלו. נמרוד, בן 32, נולד וגדל בעיר במרכז הארץ, מגדיר את עצמו קוויר, גילה על עצמו בגיל 24 ובתוך שנה יצא מן הארון לפני המשפחה. אף שהיה מדובר בגיל מאוחר יחסית לגילוי ויציאה מהארון, הוא חש מפני האירוע ונרתע ממנו אך ציין כי אופי הקשר שלו עם אביו ואחותו לא השתנה לאחר היציאה מן הארון, ואף נוצרה קרבה. יעל הסבירה שחלף זמן רב עד שהבינה שהסימון לסביבת בגיל ההתבגרות גרם לה לברוח מהחלק הזה שהיה בה, ותהליך ההשלמה עם הזהות המינית היה ארוך. היא יצאה מהארון לפני המשפחה בשלב מאוחר בחייה, כמה שנים אחרי הגילוי העצמי. אור, בן 30, נולד וגדל בעיר באזור השרון, מגדיר את עצמו הומו, העיד כי היציאה מן הארון לפני חברים היטיבה עם הקשרים שלו, והפתיחות שלו איתם גרמה להם להרגיש קרובים יותר אליו. עמית תיאר חוויה חיובית של יציאה מן הארון שהייתה עם אחת מחברותיו בהיותו נער:

זה היה בגיל 14, כמעט 15. לידידה הכי טובה, היינו שיכורים. ואז היא אמרה איזה פעם אחת, סתם, היא זרקה לנו כשישבנו ביחד, אני רוצה שיהיה לי חבר הרצל, שהוא יהיה הומו. הרצל. ככה היא קראה לזה, לא יודע למה. ואז באתי אליה יום אחד שהיינו שיכורים, אמרתי לה, שומעת? אני הרצל. והיא לא הבינה. ואמרתי לה, אני הרצל, אני הרצל. ואז הלכתי. וזה היה בחוף, היינו יושבים

במתנ"ס לשתות. ואז יש איזו מן עלייה כזאת לרחוב שלי, ופתאום אני שומע מרחוק "הרצל" (צעקה ממושכת), כמו בסרטון הזה שיש היום, והיא מתחילה לרוץ בעלייה, "הרצל" (צעקה ממושכת), ואני מסתובב, שיכור, ואני מתחיל לרוץ אליה, ממש כמו בסרטים, אני רץ, היא רצה, והיא מחבקת אותי, ואני מחבק אותה, וצחוקים, וזה היה כיף. כן, זו חוויה מאוד טובה.

הקטגוריה השלישית היא **השתייכות לקהילה הגאה** והיא עוסקת בקהילה הגאה ותפקידה בחיי הצעירים בהיותה מרחב או קבוצת השתייכות זהותית. כלל המרואיינים לא גדלו בעיר תל אביב, אך כולם גרים בה כיום, והיא נחשבת לעיר הליברלית בישראל ומשמשת מרכז בעבור הקהילה הגאה (Hartal & Misgav, 2021). קטגוריה זו נוגעת לתיאורים של המשתתפים את מקומה החשוב והמרכזי של הקהילה הגאה בחייהם היום. הקטגוריה מכילה תיאורים של הקהילה המשמשת משענת, מקור תמיכה ומרחב בטוח. תחושות השתייכות לקהילה, קשרים קרובים וחיי חברה מהותיים מתוארים לעיתים מעין חלופה למשפחה האורגנית, או משפחה נוספת, בעיקר בעבור צעירים שהוצאו מהבית בשל היציאה מן הארון או אלו שיחסייהם עם ההורים בין כה היו מרוחקים. עמרי סיפר כי אירוע קיצון שהופנה כלפי הקהילה הגאה יצר אצלו את הרצון להשתייך לקהילה, שבאותה עת הייתה בעבורו רק מדומינת ולא קהילה ממשית. הוא תיאר את חייו כיום בקהילה חיים בתוך משפחה מבחירה, שסייעה לו לגלות את יכולותיו, לקבל הערכה והפכה לממשית בעבורו. איתי ציין כי תחושת ההשתייכות לקהילה היא חלק מן תהליך ההשלמה הפנימי עם הזהות המינית. גם הוא ראה במעבר לתל אביב ובכניסה למרחבים להט"ב אבן דרך חשובה שתרמה להפיכת הזהות המינית לזהות עיקרית בתחומי החיים, בין השאר בעולם הלימודים והתעסוקה:

אני חושב שבכל מיני מסגרות, בין אם זה דרך התנדבות בעמותה, המעבר לתל אביב, שהתחלתי לעבוד בבר של הקהילה הגאה, אז הקהילה קיבלה נפח הרבה יותר משמעותי בחיים שלי, וגם מאוד אהבתי את זה ורציתי את זה. כלומר החוויה של להיות מוקף באנשים שהם חלק מהקהילה שלי הייתה מאוד מעצימה. גם בלפתח זהות שהיא פוליטית, או שהיא מאוד מעורבת, כלומר מעורבת רגשית במצב שלי כלהט"ב בישראל היום. היום אני מאוד מרגיש, בטח באקדמיה, שזו אחת מהזהויות הראשונות שלי.

עם זה יש מי שתיארו את חוויית הקהילתיות בסיוג רב ולא הרגישו שמדובר בקהילה מגובשת. אנה שיתפה: "אני חושבת שהקהילה הלהט"בית היא מצד אחד מאוד נותנת מעטפת, ומצד שני את מאוד לבד", וציינה כי ההיכרות עם להט"ב אחרים במהלך החיים אקראית ואינה מגיעה מהמעגלים הקרובים כמו בית ספר, מקומות עבודה וכו'. אנה מציינת את חוסר היציבות בקשרים החברתיים האלה ומתארת חוויות נטישה מרובות מגיל צעיר. יעל העידה כי גם בתוך קהילת הלהט"ב חוותה תחושת חוסר שייכות. רן, בן 30, נולד וגדל בעיר במרכז הארץ, מגדיר את עצמו הומו, התייחס לקהילה גם במונחים של קהילה מדומינת, אך שלא כעמרי, הוא אינו חווה את הקהילה כממשית:

החיסרון הגדול של קהילה מדומינת שזה משאיר הרבה, אצל הרבה מהחברים בקהילה איזה דיסוננס מאוד גדול, איזו חוויית ריקנות מאוד גדולה, בעצם אתה יכול להרגיש הבן אדם הכי בודד בעולם אבל בחוץ מספרים לך שאתה חלק מהקהילה הגאה.

יחסים עם ההורים

הנושא השני הוא היחסים של הצעירים עם ההורים ואופי הקשר, החל מילדות וכלה בבגרות הצעירה. הצעירים תיארו את טיב הקשר עם ההורים, בעיקר בנושא השיתוף בנטייה המינית. הקטגוריה הראשונה בנושא זה היא **הסוד כיסוד מעצב**, והיא רואה בזהות המינית חסם בעיצוב היחסים הראשוניים בחייהם עם ההורים. סוד הזהות המינית משמש אבן דרך בעיצוב היחסים עם האנשים החשובים ביותר בחיים, ולמעשה פעולת ההסתרה והחיים בארון מתוארת פרקטיקה הגורמת להשפעה בלתי הפיכה על יחסים ראשוניים (הורים, אחים ואחיות וכו'), פוגעת באיכות הקשר, מייצרת חוסר ביטחון ומערערת את תחושת הקרבה. עמרי הפנים כי יש לו סוד שהוא צריך להסתיר ותיאר כי היחסים המוקדמים עם הוריו עוצבו סביב הסוד שהסתיר, שהוא הזהות המינית שלו. לפיכך כבר בהיותו ילד היה מרוחק מהם, לא שיתף בחוויות, לא רק שקשורות להיותו הומו, אלא נמנע משיתוף בכל תחומי החיים. רן סיפר כיצד הסוד גרם לריחוק מחברי המשפחה, והבהיר כי החיים בהסתרה יוצרים חשדנות שמלווה את כל מערכות היחסים. הוא טען כי לחזור לבית שבו הקרובים אינם דומים מייצר ריחוק, הקשרים עימם הופכים להיות תפקודיים בלבד מכיוון שלא משתפים אותם עד הסוף את החוויות, לא מספרים עם מי מסתובבים ומה באמת מרגישים לטוב ולרע:

זה מייצר ריחוק בסוף. תמיד אומרים את הקלישאה הזו שנער אתיופי בסוף חוזר, גם אם הוא סובל מגזענות בבית ספר אז הוא חוזר הביתה לאימא אתיופית ואבא אתיופי וככה גם ערבים וחרדים, והרבה קבוצות מיעוט. אצל ילדים להט"בים אין את החוויה הזאתי, ובגלל שאין את החוויה הזאתי, אתה שומר בעצם את הסוד בצורה מוחלטת. גם מחברים, גם ממשפחה. וכמובן שסוד אחד המאפיינים שלו זה שהוא מייצר ריחוק. כי אתה לא לגמרי משתף עם מי אתה יוצא, או לאן אתה יוצא, או מה הדברים שחווית, גם אם הם דברים טובים, אם התאהבת, לא רק אם חווית משהו סיכוני [...] ובהכרח אתה מפחית אינטראקציות, והאינטראקציות עם הסביבה שלך הופכות להיות מאוד מאוד טכניות.

הקטגוריה השנייה בנושא היחסים עם ההורים היא **כבשה שחורה**, והיא מתארת תחושות של חוסר הערכה שקיבלו מההורים. כמה מהמראיינים ציינו כי הרגישו חריגים בתוך המשפחה, חוו השוואות חוזרות לאחים "מוצלחים" יותר שענו על ציפיות ההורים, וחוו חוסר פרגון על ההישגים שלהם. עמרי שיתף בתחושותיו על היותו חריג בתוך משפחתו, ובשל השוואות מתמשכות לאחיותיו הרגיש שהישגיו אינם מספקים. עמרי הציע כי החסך בפרגון ובהערכה, והתחושה כי מעולם לא יהיה טוב דיו, יכולה להיות מקור הנעה להישגיות, והעיד על עצמו שהוא שואף למצוינות בכל מעשיו בחייו הבוגרים, אך רואה בזאת גם דרך התמודדות עם חוסר ההכרה ביכולותיו בתור ילד ונער מתבגר. ניב גם שיתף חוויה של תחושת חריגות בביתו והשוואה מתמשכת לאחים בבית. הוא סיפר כי הלימודים בבית הספר שימשו בעבורו מפלט, וחווה בו הצלחות והצטיין בכל תחומי הלימוד, אך לא השתלב מבחינה חברתית, ולכן השקיע את מרב מאמציו בלימודים וקיבל ציונים גבוהים מאוד. למרות ההישגים הגבוהים, הוריו לא הביעו עניין וגאווה ואף לא הופיעו בטקסי ההצטיינות בבית הספר. לדבריו, כל הישגיו היו בטלים בשל זהותו החריגה. תיאורו ממחיש קטגוריה כואבת זו:

אני צריך לדאוג לעצמי. אני צריך לשרוד בתוך הבית הזה, כי לא מקבלים אותי, כי לא אוהבים אותי בתוך הבית הזה, כי לא מעריכים אותי. לא משנה כמה הייתי עוזר לאימא שלי, כמה הייתי מנקה, כמה הייתי מכבס, כמה הייתי פה, היא לא הייתה רואה את זה [...] למשחקים של אחי בכדורסל, היא כן הייתה הולכת. ולהופעות מחול של אחותי של בלט, היא כן הייתה הולכת. ובלימודים שלי היא אף פעם לא התעניינה.

תיאור הניסיון לפצות על הזהות המינית בתחומי חיים אחרים, חזר על עצמו בראיונות אחרים. רן תיאר את הצורך להצטיין, המאמץ המתמשך להיות הכי טוב ולהוכיח את עצמו בשל הזהות המינית כדי לפצות את ההורים על שנולד הומו. לדבריו, היציאה מן הארון נחשבת פעולה שלילית וחרירה בעיני הסביבה ובעיני עצמו, ולכן נוצר הצורך הזה, ולפעמים הפיצוי נעשה גם בשבילו. עמרי ורועי תיארו כי ספגו את הערכים המשפחתיים שהיו בביתם, אך בשל היותם להט"ב ההורים לא מכירים בהם. רועי סיפר כי הוא זוכר מילדות את המסרים של אימו, "ללכת עם הלב", וטען כי הפרדוקס שהוא חי ומיישם את מה שהיא חינכה אותו אליו, אך היא לא רואה זאת בשל זהותו המינית.

הקטגוריה השלישית בנושא היחסים היא **דחייה והדרה**, והיא מתארת אירועים של הוצאה מן הבית בשל הזהות המינית, ניתוק קשר עם המשפחה ועצמאות מוקדמת שנכפתה בגיל צעיר. כמה מרואיינים סיפרו כי הסביבה שגדלו בה הייתה שמרנית, ובפעמים אלו תיארו את היחס של המשפחה והחברה כלפיהם, דבקות בדעות קדומות ושיח פתולוגי על זהותם המינית. כמו כן הדחייה וההדרה ניכרות בדיכוי והתנגדות פעילה מצד ההורים לזהותו של הילד, ובפעמים האלה הילדים חוו הדרה ממשפחת המוצא שלהם, הוצאו מן הבית בדרך זו או אחרת ויצאו לעצמאות כלכלית בשלב מוקדם מאוד בחייהם. רועי סיפר שקיבל מסר של התנגדות מאימא שלו בגיל צעיר מאוד בעניין חריגות הזהות המינית, ותגובתה על היותו הומו לוותה באמירות קשות, ולבסוף הוצאה מן הבית. "למזלו" הוריו היו גרושים, ורועי עבר לגור עם אביו לאחר שאימו לא רצתה שיחיה איתה באותו בית. אנה הוצאה מהארון לאחר שאחותה קראה ביומן האישי שלה וסיפרה להוריה. היה להם קשה לקבל אותה ואורח החיים שלה יצר המון חיכוכים איתם. היא סיפרה שאחד הריבים עם אביה הגיע לידי תלונה במשטרה מצידה, והיא הועברה לקורת גג לנוער להט"ב ושהתה במסגרות חוץ-ביתיות עד הגיוס לצבא. אנה לא הייתה בקשר עם הוריה עד סוף שנות התיכון וציינה ש"הם ויתרו עליי". ניב סיפר כי בהיותו מתבגר צפה את חוסר הקבלה של משפחתו לאחר היציאה מן הארון, ופיתח עצמאות מגיל צעיר מאוד. הוא קיבל יחס קשה מהוריו בשל חריגותו בבית, ולאחר היציאה מהארון הוצא מהבית. תחילה נדד בין בתים ונעזר ברשת התמיכה שיצר לעצמו במהלך השנים, וכשהתגייס כחייל בודד עבר לגור בדירה שמימן הצבא והמשיך לעבוד בו בזמן.

עמית סיפר כיצד הוצא מביתו בשל הזהות המינית. הוא נזרק אל הרחוב באמצע הלילה בלי בגדים וחפצים אישיים, הוא ציפה מאחיו לעזור לו וחווה אכזבה גדולה כשלא סייעו לו וניתקו עימו קשר. באותה עת היו לו מחשבות על התאבדות ואף ניסיון אחד. הוא החל לעבוד מגיל צעיר ולפתח עצמאות כלכלית, עבר לתל אביב ונחשף לאורח חיים סיכוני, ולבסוף הדרדר לשימוש בסמים ועבר ניצול מיני ממושך מאדם מבוגר ממנו. לקראת הגיוס לצבא החל עמית בתהליך קבלת זכויות של חייל בודד, אך משפחתו סירבה לשתף פעולה והוריו לא הודו שהוציאו אותו מהבית, ולכן הוא נאלץ לחזור לחיות בבית הוריו. עמית

סיפר שלא קיבל חוויה של חייל שחוזר הביתה, הוא היה צריך לעשות את כל המטלות בעצמו וחווה נידוי כואב בתוך המשפחה:

יש אצלנו בארוחת שיש, שאבא שלי מברך את כל הילדים. אז כל אחד קם אליו בתור, קודם הבכור, אחר כך זה, ופעם אחת, לא ידעתי אם לקום או לא לקום, בפעם הראשונה הזאת שחזרתי הביתה, אז שאלתי אותו, אתה רוצה לברך אותי? הוא ענה [...] הוא אמר, אתה תשב. ואז כל שבוע זה היה ככה, הייתי רואה את כולם איך הוא מברך אותם ואיך אני יושב בצד, ולא מקבל את הברכה.

הקטגוריה הרביעית בנושא יחסים עם ההורים היא **סוגי תמיכה משפחתית** שקיבלו מהוריהם. המרואיינים דיברו על סוגי תמיכה שקיבלו מהוריהם, או שרצו לקבל מהם, הקשורים ישירות לסיפור הזהות המינית והמקצועית שלהם. יתרה מזו, נושא זה עלה גם בתגובה לשאלה מפורשת של המראיינת, אם לא העלו אותו מיוזמתם. התמיכות שהם ציינו היו תמיכה כלכלית, מתן עצות, תמיכה רגשית (שכללה הבעת גאווה, גילוי עניין, הערכה ומעורבות בחיי היום-יום), פתיחות, קבלה והכלה בכלליות ובקשר לזהות המינית. סיפוריהם מתארים סוגי תמיכה "סטנדרטיים" המקובלים בספרות וסוגי תמיכה ייחודיים הקשורים לזהות המינית. שני אלה משמשים שתי תתי-קטגוריות בקטגוריית התמיכה. תתי-הקטגוריה הראשונה היא **תמיכה נורמטיבית** שכוללת מתן ייעוץ והדרכה, תמיכה רגשית וכלכלית. מתן ייעוץ והדרכה הוא תמיכה אינפורמטיבית שיש בה מתן מידע ועצות. רן ציין כי "אני מתייעץ עם אימא שלי המון", ואור שיתף כי הרבה לקבל עצות מהוריו ואחיותיו. תמיכה רגשית תוארה קשר קרוב עם משפחתם. רן סיפר כי השיחות עם אימו והמעורבות שלה בחייו מספקות לו ביטחון רגשי, ואיתי העיד כי הקרבה לאימו והפתיחות בשיח איתה משמשים בעבורו מקור תמיכה רגשי. אור הזכיר את הוריו וגם את אחיותיו בתיאור התמיכה שקיבל ממשפחתו, וסיפר על גילוי עניין והערכה, קשר קרוב עם הוריו, עזרה הדדית, ניהול שיחות יום-יומיות עם אימו ואחיותיו וקשר טוב עם אביו ואחיו. הוא ציין כי קבלת חיזוקים הייתה רכיב מהותי בתמיכה זו, והוסיף שהיא הייתה מותאמת לצרכיו בכל שלב. תיאורים מסוג זה היו נדירים בקרב קבוצת המשתתפים במחקר.

תמיכה כלכלית מתארת תמיכה כספית שניתנה לצעירים, וגם חוויות של תחושת ביטחון שבמידה שזדקקו בעתיד, הם יקבלו עזרה כלכלית. נמרוד ציין כי ההורים תמיד סייעו לו מבחינה כלכלית כשהיה צריך, מה שאפשר לו התנסויות מקצועיות רבות במהלך לימודיו האקדמיים. איתי סיפר כי קיבל תמיכה כלכלית מאימו, מאחיותיו וממשפחותיהן, והוסיף שהוא יודע שתהיה לו עזרה לממן את התואר השני גם אם לא יהיה לאימו כסף, כי היא תמצא דרך לעזור לו. אור העיד כי הידיעה שהוריו יכולים לסייע לו מבחינה כלכלית במידה שיצטרך היא חשובה ומספקת, אך לא בטוח שישתמש בזה. כנגד זה אנה סיפרה כי הייתה זקוקה לסיוע כלכלי מצד ההורים שלה ולא קיבלה אותו, ולכן עבדה בכמה עבודות ונמצאה בעומס גדול שכמעט גרם לה לפרוש מהלימודים האקדמיים:

את לבד, והייתי צריכה אותם. הלוואי והייתה לי אפשרות לא לעבוד בכמה עבודות תוך כדי שאני בלימודים. כמעט פרשתי בשנה השנייה כי לא יכולתי לעמוד בזה. לא הייתי ישנה, הייתי לומדת כל יום, ארבע חמש פעמים בשבוע לימודים בערך, והייתי עובדת בשלוש עבודות כדי לממן את זה, ושכר דירה, אז לא היה לי [...] לא יכולתי לעמוד בזה.

תת־הקטגוריה השנייה היא **תמיכה גאה**, ונוגעת לסוגים של תמיכה בעניין הזהות הלהט"ב של הצעירים. בראיונות שנעשו היה אפשר ללמוד על רכיבים של תמיכה משפחתית שייחודיים לצעירים להט"ב. הצעירים מציינים תמיכה מסוג תחושת שייכות וקבלת הזהות המינית, ומתוך הראיונות ניכרת החשיבות הרבה שיש לסוגי תמיכה אלו בקרב צעירים מהקהילה הגאה. בתמיכה גאה יש תמיכה חסרה ותמיכה בלי תנאים. תמיכה חסרה מציגה תיאורים של תמיכה שאינה עונה על צרכיו הייחודיים של הצעיר, תמיכה חלקית שמתבטאת בסיוע כלכלי בלי הבעת עניין בחי הצעיר, קשר יום־יומי שמתעלם מחוויות הנוגעות לזהותו המינית, ושיח דל עם ההורה שבו הצעיר אינו חושף פרטים מסוימים מחייו האישיים. כמה מהצעירים שעובדים או מתנדבים במרחבים גאים סיפרו כי ההורים לא יודעים או מתעלמים במכוון מכיוון שמדובר בארגון עם זיקה לאוכלוסיית הלהט"ב, לדוגמה, אחד הצעירים שעבד כמדריך חינוכי בקורת גג לנוער שהוצא מהבית על רקע הזהות מינית או מגדרית, סיפר לאימו שהוא מדריך חינוכי במקלט לנוער בסיכון ולא ציין שהנוער שם הוא להט"ב. כלומר בעבור צעירים אלה קבלת תמיכה כלכלית, למשל בלי קבלת הזהות המינית, "מפחיתה" מחשיבותה ומהשפעה המעצימה של התמיכה. ניב סיפר שהוא נמצא בקשר יום־יומי עם אימו, אך ציין שהוא נוהג להשמיט משיחותיהם סיפורים שנוגעים לקשרים עם גברים. מרואיינים אחרים תיארו שגרה עמוסה מאוד עם כמה מקומות עבודה ומסגרות התנדבותיות, וצינו כי ההורים שלהם לא באמת יודעים מה הם עושים ביום־יום. נמרוד שיתף כי אומנם קיבל תמיכה כספית ניכרת מצד ההורים בזמן הלימודים, שאפשרה לו להתנסות ולעסוק במקצוע שלו בעבור שכר נמוך וגם להתנדב, אבל חסרה לו התמיכה הרגשית. הוא ציין כי הוא מעריך מאוד את התמיכה הכלכלית שניתנה לו, ושהוריו מתגאים בהישגיו, אך מתוסכל מאוד שהוא צריך להסביר להם שוב ושוב מה הוא עושה בחייו בפועל.

תמיכה בלי תנאים נוגעת לחוויה של תמיכה מלאה ומוחלטת של המשפחה בצעיר, וגם לכמיהה של הצעיר לקבל מההורים תמיכה ואהבה בלי תנאים. אתי שיתף שאימו עברה תהליך אישי שבו הבינה כי במהלך חייה התפרנסה מעבודה שלא אהבה ולא סיפקה אותה. כיום לא משנה לה איך ומה יבחר לעשות בחייו (מבחינת זוגיות, תעסוקה, לימודים וכו'), היא רק רוצה שיהיה מאושר. יעל ציינה שמעולם לא הועברו לה בבית מסרים על התנהגויות לא תואמות מגדר וחווה תמיכה מלאה:

במשפחה תמיד קיבלו אותי כמו שאני. אבא שלי היה בכל משחק כדורסל. ותמיד לא היה צריך לאסוף אותי זה היה די קרוב לבית, אבל אם הוא לא היה בעבודה והוא יכול אז הוא היה בא להחזיר אותי מהאימון. הם היו מגיעים למשחקים, אף פעם הם לא גרמו לי להרגיש זה משהו של בן ואני לא צריכה לעשות אותו. אף פעם לא סימנו לי שזה לא טוב. מהחברה אני קיבלתי את המסר הזה, לא מהבית.

אור סיפר שחווית התמיכה מהוריו לעולם לא הייתה מוטלת בספק, וכי הגילוי על זהותו המינית לא שינה דבר לרעה ביחסיהם. הוא בחר ללמוד ולהתמקצע במחול ותנועה, תחום שנחשב לא יציב וחסר ביטחון תעסוקתי, וגם מזוהה לרוב עם המגדר הנשי. אור סיפר כי בהתחלה הוריו הביעו חשש מהנתיב שבחר לעצמו, אך נתנו לו את ברכתם והבהירו לו שהם תמיד יתמכו בו ובבחירותיו. ניב, לעומתו, תיאר את כמיהתו לתמיכה של אימא שלו בנושאים שנוגעים לזהותו המינית. הוא שיתף כי בשלב מאוחר בחייו, בעת שחווה משבר אישי, דרש מאימו לקבל את מי שהוא ולתמוך בו, ואז בשלב מתקדם של חייו היא כן היא נענתה לו:

אז אחרי הפרדה מדני הייתי מאוד מאוד עצוב ובודד. רציתי את התמיכה שלה. התקשרתי אליה ואמרתי לה "אני לא יודע איך אני מתגבר על הכאב של הפרידה מדני ואני צריך שאת [...] אני צריך שאת תהיי אימא. אני רוצה שאת תקשיבי לי עכשיו. נורא נורא עצוב לי [...] ואני נורא נורא בודד. הבן זוג שלי נסע ואני צריך שאת עכשיו תהיי [...] אני עכשיו צריך שאת תקשיבי לי ושתהיי אימא שלי". והיא לא אכזבה, היא הקשיבה.

התפתחות מקצועית

הנושא השלישי והאחרון בראיונות הוא תהליכי התפתחות הקריירה של הצעירים. בראיונות תיארו הצעירים היבטים רבים שנוגעים למסלול הקריירה ואורח החיים שהם מנהלים והזכירו שאיפות לעתיד, זהות תעסוקתית, רוחחה נפשית, זוגיות וכו'. הזהות המינית שלובה בסיפורי הקריירה והחיים של הצעירים. הקטגוריה הראשונה בנושא זה של התפתחות מקצועית היא **התנסויות מקצועיות**, והיא מתארת את ההתפתחות התעסוקתית של הצעירים במהלך החיים, ומקומה של הזהות המינית בהתפתחות זו. עמית ראה בזהות להט"ב שלו רכיב חוסם בהתפתחות החיים ובתחום המקצועי בפרט. לטענתו החל מגיל צעיר הזהות שימשה חוצץ בינו ובין אחרים, ופגעה בחוויית הלימודים המוקדמת בבית הספר. עמית הזכיר שמסגרות החובה שלמד בהן היו מסגרות הומופוביות שמייצרות הומופוביה פנימית, וזו גרמה לו לדחות את זהותו המינית, ומתאר כי לא היה יכול להתפתח ולחיות את החיים שדמיין עד שלא קיבל את עצמו:

יש בזה משהו שאתה להט"ב, ואתה לא מצליח להתקדם בחיים, גם מבחינת קריירה. משהו תוקע אותך. משהו עוצר אותך. בבית ספר. בואי נתחיל, ממש מבית ספר. במיוחד, אם אתה מגיע ממקום פריפריאלי. שהקבלה לאחר, הקבלה לשונה, היא לא רצה ומחבבת, היא קצת בהתחלה דוחפת החוצה. אז, אתה יכול קצת להיכנס לדיכאון בלימודים ולא ללמוד כמו שצריך, ואז כבר משמה זה מתחיל להיקטע. כבר הרצף הזה עם קיטועים. לדעתי שמה בעיקר מתחילה הבעיה להיות להט"ב. חוסר קבלה בבתי ספר, גם מהסביבה הקרובה, וגם מהסביבה שאמורה להיות תומכת, שאם זה היועצת, שלא העזתי לספר לה, כי לא דיברו איתנו על הדבר הזה בחיים בבית הספר, וזה ממשיך לצבא. שאיך שאתה קם בבוקר זה מה שאתה שומע: יא מוצץ זין, יא מזדיין בתחת, סליחה, אני לא יודע אם את יכולה לכתוב את זה, אתה כל הזמן שומע הומופוביה הומופוביה הומופוביה, עד שאתה נהיה הומופוב. אתה שונא את החלק ההומואי שבך. במיוחד בשירות שהוא קרבי, גם הייתי שומע כל הזמן, היה עוד איזה שהוא הומו בפלוגה מקבילה. אז הייתי שומע איך מדברים עליו, הייתי שומע [...] אני חושב שרק ברגע שאתה מסיים את הצבא, אתה מסיים את כל המסגרות שהן מדיניות ממלכתיות שקשורות למדינה, רק ברגע שאתה מסיים את זה, אתה באמת רשאי לחופש.

בהמשך שיתף עמית חוויות ששימשו אישור והעצמה מתוך התנסות תעסוקתית במרחב המשותף לקהילה הגאה. רועי ציין את הערך של מקום עבודה שהוא ידידותי להט"ב והוא מוצהר ופעיל. הוא החל לעבוד בגיל צעיר בחברה שידועה ביחסה החיובי כלפי להט"ב ובה עובדים רבים מהקהילה, ותיאר את החוויה מיטיבה ומתקנת.

רן טען כי הזהות התעסוקתית יכולה "לפצות" על הזהות המינית, והעיד שהישגיו המקצועיים והצלחות רבות במהלך חייו נתנו מעין לגיטימציה לזהותו המינית. נמרוד ועמרי ציינו את התרומה של התנסויות רבות, בין השאר התנדבותיות, להתפתחות המקצועית. נמרוד אמר כי "הכול הופך להיות חלק מאיזה מאמץ אחד", ועמרי סיפר כי השינויים והמעברים שעשה בחייו המקצועיים לא היו חשובים למשפחתו. כמו כן ציין כי המרחק מהמשפחה שהחריגה אותו תרם לו רבות, ואפשר לו לצמוח בדרך אמיתית. עמרי היה פעיל בעמותה המשותפת לקהילה הגאה וראה במקום ההתנדבות מרחב להתנסות מקצועית שבו קיבל תגובות חיוביות רבות על הישגיו, וכי אותה התנסות סייעה לו לקבל החלטות חשובות בנושא התעסוקתי. בהתנסויות המקצועיות היו גם מעורבות בחיי הקהילה, עבודה עם נוער גאה, פעילות התנדבותית, סגנון וייצוג הקהילה מרחבי חיים רבים, והצעירים רואים בחוויות אלו מקור הנעה וחוסן.

הקטגוריה השנייה היא **תמונת עתיד** שנוגעת לשאיפות שהראו הצעירים בתחומי החיים המגוונים ויש בה בחינת הקשר עם משפחת המוצא, יחסים אינטימיים ורווחתם הנפשית. להשלמה עם הזהות המינית תפקיד חשוב בבריאות הנפשית של הצעירים ובעיצוב תמונת עתיד חיובית. תמונות העתיד והתחושות שהעלו הצעירים מורכבות. יש המתארים חוסר שקט ואי־בהירות בכיוונים שהיו רוצים להתפתח בהם. רן, למשל, עומד בראש אחד הארגונים המרכזיים בקהילה ומסתגל להיותו רווק לאחר זוגיות של שנים מספר. הוא שיתף שהוא חווה חוסר שקט ונמצא ברדיפה מתמשכת אחר היעד הבא, אך אינו יודע מהו אותו יעד. הוא מודע להישגיו אך לא חווה את הערך העצמי שלו וההצלחות האובייקטיביות. רן תיאר תחושות חוסר ביטחון, חוויית ניכור וערך עצמי נמוך בקשר לעתיד.

מקום היחסים עם ההורים כיום משמש עוגן בסיפורי העתיד של הצעירים. יש המתארים יחסים רופפים של קשר לא משתף. עמרי נמצא בזוגיות שנים מספר, הוא סטודנט לתואר מתקדם ושיתף כי לא ניהל שיח מעמיק עם הוריו על יחסיהם ולא מעוניין בזאת, אך התחושה שהישגיו אינם מספיקים עדיין ממשיכה ללוות אותו. יש גם תיאורים של התקרבות וסליחה, חלקית לפחות. עמית נמצא בזוגיות שנתיים, חזר לקשר עם המשפחה, וכיום הוריו מקבלים אותו, והוא ובן זוגו מתארחים דרך קבע בארוחות משפחתיות. עם זה עמית ציין כי הוא לא סולח על שאביו לא התייחס אליו כבנו, למרות ההתקרבות וחידוש הקשר, ולדבריו "אסור לי לסלוח על דברים כאלה". אנה, סטודנטית לתואר מתקדם, נשואה לבת זוגה והן החלו בתהליך הבאת ילד או ילדה. היא שבה לקשר עם המשפחה והעידה כי היחסים היום קרובים מאוד. אנה שיתפה כי בחרה לסלוח ולתת הזדמנות נוספת להוריה. נראה כי היכולת לסלוח והחזרה לקשר טוב עם משפחת המוצא קשורה גם ליכולת לטפח זוגיות ולהתקדם מבחינה מקצועית.

דאגה כלכלית היא נושא מרכזי בתוכנית העתיד של הצעירים שהשתתפו במחקר. יעל, נמרוד וניב סטודנטים לתארים מתקדמים, עוסקים בעשייה חברתית, כל אחד בתחומו, ומעידים על הכנסה כספית נמוכה. איתי, סטודנט לתואר מתקדם, נמצא בזוגיות שנים מספר והעלה חשש מפני העלות הכלכלית של תוכניות העתיד שלו ושל בן זוגו. גם אור ציין את ההיבט הכלכלי בתוכניות העתיד, וכי זה המניע העיקרי שלו בימים אלו.

מתוך הראיונות עולה כי התפתחות הזהות המינית היא תהליך מתמשך המתחיל בגיל הילדות שאינו מסתיים ביציאה מן הארון. החל מגיל צעיר הם מזהים בקרבם התנהגות

החריגה מבחינה מגדרית או הרגשה של נבדלות וצורך להסתיר סוד אף שלא ידעו בבירור מהו. חוויה זו מעצבת את רכיבי הזהות ואת היחסים עם הסביבה הקרובה ביותר. הפנמת השיח החברתי וחוקי המגדר הנוקשים הביאו אותם לידי תובנה כי עליהם להסתיר את הזהות המינית ולאותה הסתרה השפעות רבות על עיצוב הקשר עם הורים ומידת הקרבה למשפחה. נוצר ריחוק מובנה בשלב מוקדם של הקשרים המשפחתיים המודעים, הממשיך ומלווה אותם בכל חייהם. קבלת הזהות המינית מצד ההורים היא רכיב תמיכה ייחודי ובוטל בחשיבותו בסיפורי הצעירים. כמו כן הקהילה הגאה נחשבת בעבור כמה מהצעירים "משפחה חלופית", ואותן חוויות משותפות והתנסויות חיוביות במרחבים הגאים תורמות לחיזוק הדימוי העצמי, תחושת שייכות ועיצוב הזהות המקצועית. נראה כי התפתחות הזהות המינית וההשתייכות לקהילה הגאה שזורים בתהליך ההתפתחות המקצועית, ואלו מניעים את הצעירים לדרך של עשייה שמתבטאת בבחירות מקצועיות ושאיפות לעתיד.

דיון

מחקר זה בחן תמיכה משפחתית בקרב צעירים מקהילה הגאה, ואת הקשרים בין תמיכה זו לתהליכי התפתחות קריירה של הצעירים, כפי שהם עולים מסיפורי קריירה של הצעירים והצעירות שהשתתפו במחקר. המחקר נועד להרחיב את הידע האקדמי המועט על הממשק בין תמיכה משפחתית לתהליכי התפתחות קריירה והתפתחות זהות מינית. הספרות התאורטית בתחום התפתחות קריירה רואה בבחירה מקצועית ביטוי והרחבה של זהות הפרט (למשל, Savickas, 1985; Super, 1990). המחקר הזה מוסיף על מחקרים אחרים בנושא ומעיד גם הוא על הקשרים בין זהות מינית לתהליכי התפתחות קריירה (לסקירה ראו Dispenza et al., 2016; McFadden, 2015; Velez et al., 2021).

ממצאי המחקר עולה כי לקשר של הצעירים עם ההורים יש השפעה על התפתחותם. להתפתחות הזהות המינית והסתרתה מההורים מגיל צעיר יש תוצאות רבות בעיצוב היחסים החשובים ביותר בחייהם. הצעירים שיתפו כי הסוד על זהותם המינית יצר ריחוק מההורים החל מילדות, ובקרב כמה מהם גזר על היחסים ריחוק לשנים רבות. חשוב לחזור ולהדגיש כי הריחוק הוא תחילה פנימי, קושי אישי להבין ולקבל את השונות, והתהליך הראשון הוא הקבלה העצמית של הנטייה המינית. אין ספק כי היכולת לקבל או לדחות את הנטייה האישית נמצאת בזיקה למסרים המשפחתיים והחברתיים. לריחוק הנוצר מהסוד ולאחריו מתגובות לא מקבלות של הסביבה יש השפעות גם על תחומי חיים אחרים. מרבית הצעירים תיארו תחושת חוסר שייכות בביתם ובדידות גדולה בשלב מוקדם מאוד בחייהם, כאשר כמה מהם סיפרו כי הגילוי על זהותם המינית גרם להוצאתם מן הבית, והם נאלצו להסתגל לחיים עצמאיים בגיל מוקדם. כמה מהצעירים תיארו תחושת נחיתות בתוך המשפחה שנבעה מראיית הזהות המינית חריגה בחברה, וכי אותה תחושת חוסר גרמה להם לנסות ולפצות על החריגות לפני ההורים ולפני עצמם, ואף שימשה תמריץ למצוינות ולהישגיות בחייהם. כאשר ההורים מקבלים את הזהות המינית של הצעיר, נוצרות תשתיות לביטחון פיזי (קורת גג ותמיכה כלכלית) ולרווחה רגשית (מוטיבציה, תחושת ערך וכוח) לחפש ולעצב תוכניות עתיד מקצועיות.

הסיפורים מחזקים את הספרות המקצועית המקובלת בכל הנוגע לסוגי התמיכה המשפחתית הניתנים בתהליכי התפתחות קריירה: תמיכה רגשית, מתן מידע, תמיכה

כלכלית והערכה. הדגש בסיפורי המשתתפים על קבלה וחיזוק תחושת שייכות משמש חידוש לספרות העוסקת בתמיכה משפחתית. כמו כן הסיפורים מדגישים כי לא די לבחון את המידה שבה ניתנו סוגי התמיכה (מעטה או גבוהה על סקלה כמקובל במחקרים כמותיים), אלא יש לבדוק גם את היעדרה. להיעדר תמיכה, בייחוד מסוג הערכה וקבלה, שגם בו מתוארות דרגות של התעלמות והכחשה, יש השפעות ארוכות טווח על ההתפתחות של הצעירים והצעירות וחשוב להמשיך ולחקור ממדים אלה גם כן. בחינת היבטים חיוביים של תמיכה לבדה מצמצמת את ההבנה שלנו את תפקידה בהתפתחות הקריירה של צעירים.

ממצאי המחקר הזה עולה כיצד התמיכה המשפחתית מקדמת התפתחות קריירה של צעירים או מצמצמת או בולמת בהיעדרה של תמיכה זו. בעוד מחקרים כמותיים מתמקדים בקשרים בין רמות מסוימות של תמיכה למדדים מגוונים של התפתחות קריירה, סיפורי המחקר הנוכחי מראים שהיעדר תמיכה וביטויים של היעדר הערכה, התעלמות ואף דחייה (רמות מגוונות של תמיכה שלילית), מגבירים תחושות של בושה והיעדר תחושת שייכות, המונעים התנסויות אקדמיות ומקצועיות, שמאיטות את ההתפתחות המקצועית.

תופעת הבריונות בבית הספר הייתה נוכחת במרבית הסיפורים על רקע היותם "נשיים" או "גבריות", וכי נחשבו הומואים או לסביות בשל התנהגות מגדרית שאינה תואמת את הציפייה ההגמונית. נוער להט"ב חווה בריונות בבית הספר מאשר הנוער ההטרוסקסואלי (Marshall & Allison, 2019), ונוק'ונפורמיות מגדרית נמצאה סיבה עיקרית לבריונות ממושכת המלווה בהתנהגות תוקפנית, התעללות מילולית, חברתית, פיזית וברשתות האינטרנט. משתתפי המחקר תיארו בסיפוריהם חוסר רצון להגיע לבית הספר, חשש יום-יומי ממושך מפני תגובות הסביבה כלפיהם, תחושת בושה עצמית ורגשות של עלבון ואשמה, רגשות שבולמים התפתחות מקצועית (Cinamon & Blustein, 2020). מצב האקלים העגום במסגרות החובה שלומדיהם בהן אנשים להט"ב וכל מי שלא עומד בציפיות המגדריות, משאיר צלקות רבות בקרב רבים מהקהילה ופוגע במשימות התפתחותיות מהותיות, בהן התפתחות עצמי חיובי והתפתחות מקצועית. מהראיונות עולה כי הפגיעה בהתפתחות המקצועית קרתה בשל החשש לספוג עלבונות על רקע התנהגות שאינה תואמת מגדר והבריונות הקשה שחוו כמה מהצעירים בבית ספר, וגרמו למגוון רחב של הפרעות לשלב התפתחותי זה, כמו נוכחות לא סדירה בבית ספר, בחירת מקצועות בתיכון מתוך שיקול מגדרי, הימנעות מחיי חברה עם בני הגיל, הירתעות מהשתלבות בתנועות נוער מסוימות ותחושות בושה ואשמה שהביאו לזניחת תחומי עניין בשעות הפנאי. הבושה משמשת חסם עיקרי בפני התנסות והתפתחות מקצועית (Cinamon & Blustein, 2020). בושה זו שנוטעות בהם המשפחה והמסגרות החינוכיות והחברתיות כמו בית הספר או הצבא, בולמת אותם למעשה מהיכולת להעז ולהתנסות בפעילויות מגוונות, ומתוך כך נמנעת חקירה חשובה של תחומי עניין, העדפות ופיתוח כישורים ומיומנויות מקצועיים.

כמה מהמראיינים הזכירו את מושג "קהילה מדומיינת" של אנדרסון (Anderson, 1983), ותיארו כיצד הקהילה הגאה התפתחה בעבורם לקהילה ממשית. את המונח קהילה מדומיינת הגדיר אנדרסון בקשר לתופעת ה"לאום", ולדבריו לאום הוא מבנה חברתי של קהילה דמיונית שמורכבת מאנשים שרואים בעצמם חלק מן הקבוצה. אנדרסון מדגים

בספרו כיצד קבוצות נוצרות סביב רעיון מלכד, שגורם להן לפעול ביחד, כאשר בפועל הקשר והדמיון בין חברי הקבוצה הוא מזערי או כלל לא קיים. כמה צעירים תיארו כי בהתחלה ההשתייכות לקהילה הגאה דומה במאפייניה לקהילה מדומיינת של אנדרסון, ונוצרת אשליה של זהות וחוויה משותפת. כמה מהם ציינו כי הקהילה יכולה להפוך בהמשך לממשית ולשמש משפחה חלופית מבחירה, מקור תמיכה, מרחב בטוח ולספק צרכים רגשיים, והאחרים נשאו עם התחושה שמדובר בקהילה מדומיינת בלבד. שייכות דמיונית וממשית זו משמשת כוח וחוסן מפני הבושה שנחווית בתחילת הדרך, והיא נוטעת בהם את האומץ והיכולת להעז ולהתנסות בתפקידים ופעילויות למיניהם.

הסיפורים מדגישים את התפקיד העיקרי שיש למיקום הגאוגרפי בהתפתחות הקריירה של הצעירים והצעירות שהשתתפו במחקר, ומשמשים תמיכה והרחבה במודל פסיכולוגיית העבודה. השייכות הגאוגרפית של כמה מהמשתתפים לאזורים פריפריאליים בשלב הילדות הייתה למעשה חיים באקלים להט"בופובי ועם הזדמנויות מעטות להתנסות ולהתפתחות. המעבר לעיר תל אביב מתואר שלב מהותי בתהליך ההשתייכות לקהילה, בהרחבת מנעד הדרכים להתנסות ולהתפתח גם מבחינה מקצועית. במחקר זה כל המשתתפים העידו כי הם גרים בתל אביב, אך אחד מהם לא נולד או גדל בה. תל אביב נחשבת למרחב להט"ב יחיד מובהק בישראל, ומרוכזים בה רוב רובם של ארגוני הקהילה ומקומות הבילוי הגאים, וכי החיים בה הם הסיכוי לחוות קהילה ממשית.

הצעירים תיארו בסיפוריהם רגשות קשים של בדידות, פחד, בושה ואשמה שאפיינו בעיקר את שלב טרום היציאה מן הארון, ואלה רגשות שמעכבים התפתחות מקצועית, הדורשת הצהרה והנכחה של העצמי. הזמן והמשאבים האישיים המושקעים בהסתרת הזהות המינית חוסמים את תהליכי החקירה הדרושים לברור נטיות, תחומי עניין וערכים מקצועיים (Flum & Kaplan, 2006). חוויות ההדרה בבית הספר, תחושת הדחייה, החסך הרגשי בתא המשפחתי והיעדר התמיכה ממשיכים לשמש חסם גם בבגרות הצעירה וללוות את הצעירים בבחירות מקצועיות ומשימות התפתחותיות אחרות. כמה צעירים ציינו כי חייהם התחילו רק לאחר סיום מסגרות החובה (בית ספר ושירות צבאי), וההתפתחות המקצועית נדחתה לשלב מאוחר שבו היו חופשיים להיות מי שהם באמת.

מתוך הראיונות עולה כי רבים חוו לראשונה הצלחות מהותיות בשלב מאוחר מאוד בחייהם, כאשר החלו לעבוד ולהתנדב במרחבים גאים, שבהם הרגישו בעלי ערך וקיבלו יחס חיובי מהסביבה הקרובה, מתוך ניגוד לחוויות "הכבשה השחורה" במשפחה והחריגות בבית הספר ובצבא. התנסויות ראשונות של הצלחה בגיל הבגרות הצעירה וחוויות עצמי חיובית בשלב כה מאוחר מעידות על עיכוב מהותי בהתפתחות המקצועית ופגיעה ממושכת ברווחה הנפשית. נרטיבים חיוביים להיותם להט"ב, כמו מוטיבציה גבוהה להישגיות הנובעת מחוויות הדרה, מדגישים את החוסן של הצעירים בהתמודדות עם האתגרים. צעירים המתארים אורח חיים עשיר בהתנסויות בכמה מרחבים, כמו זוגיות, לימודים, עבודה וקהילה, נשמעים מסופקים ובטוחים בעצמם עם תמונת עתיד בהירה יותר, ומתוך כך תומכים במודל הסנרגי של צינמון, המדגיש את היתרון ביצירת תמונת עתיד הנוגעת לכמה תפקידי חיים (Cinamon, 2015).

עולה כי ההשתייכות לאוכלוסיות שוליים, נטייה מינית ומיקום גאוגרפי שתוארו במחקר הזה, מביאה עימה אתגרים רבים, ועלולה לפגוע בצרכים הבסיסיים ביותר של הצעיר עוד בילדות. המפגש בין מגבלות מיקום גאוגרפי לזהות להט"ב בילדות מפחית חשיפה

לתמיכה משפחתית, חוויות לימודיות וחברתיות, ומתוך כך מגביר סיכונים, פוגע בהתפתחות ומעכב גילוי יכולות ונטיות מקצועיות.

ממצאי המחקר מעידים גם על גורמי הצמיחה העשויים לסייע ולמזער נזקים, כמו התפתחות זהות להט"ב חיובית, קבלה ותמיכה משפחתית (גם אם מאוחרת ומושגת על סליחה) וחי קהילה ממשמעותיים.

המלצות ומגבלות המחקר

ממצאי מחקר זה יכולים לשמש תשתית אמפירית בבניית אסטרטגיות המיועדות לחינוך והדרכה של תהליכי התפתחות זהות וקריירה בקרב נוער וצעירים מהקהילה הגאה. הידיעה כי לאפליה יש תוצאות שליליות צריכה לכוון אנשי חינוך ונשות חינוך לתת יחס מיוחד בנושא, ולנצל את הידע על התוצאות החיוביות של גיבוש זהות מינית או מגדרית, לטובת יצירת הזדמנויות לצמיחה אישית מיטיבה בקרב נוער וצעירים להט"ב. התערבויות ייעוציות פרטניות וקבוצתיות עם האוכלוסייה הגאה ראוי שיתנו מקום לעיבוד חוויות אפליה ובחינת התנסויות מצלקות למען תהליך של בניית נרטיב מקצועי חזק ופיתוח חוסן. היועצת החינוכית צריכה להמשיך לספק פתרון ולשמש כתובת בנושא זה במוצהר בעבור תלמידים שמתמודדים עם חוויות אלו.

כדי לייצר בבתי הספר מרחב בטוח בעבור התלמידים יש לנהל שיח חינוכי פתוח בנושא מיניות שאינה הטרוסקסואלית וגיוון מגדרי בשיעורי כישורי חיים ובשגרה, לאפשר נראות מגדרית מגוונת בבית הספר, להתנגד ולטפל מייד בתופעות בריונות ואלימות מבוססת מגדר ומיניות. כמו כן מומלץ להקדיש זמן בתוכניות שנתיות בנושאי מיניות ומגדר להכשרות צוותים חינוכיים וסדנאות בקרב תלמידים שמעבירים ארגוני חינוך מהקהילה הגאה, ונחשפים בהן לסיפורים אישיים הכוללים יציאה מהארון, התמודדות וצמיחה מתוך משבר ומסרים בוני חוסן.

ממצאי המחקר תמכו בספרות המחקרית שלפיה למשפחה תפקיד חשוב ואף קריטי בהתפתחות זהות וקריירה באמצעות התמיכה שהיא נותנת, ועל כן חשוב לקיים סדנאות עם הורים על תפקידם בהתפתחות קריירה של ילדיהם. בסדנאות אלה חשוב להציג את סוגי התמיכה המגוונים, בהם רכיב הקבלה שנלמד במחקר הזה, ולהדגיש את התוצאות האפשריות של היעדר תמיכה. לדעתנו, יש חשיבות רבה בסדנאות ייעודיות להורים למתבגרים להט"ב. ההורים ובני המשפחה זקוקים לתמיכה גם הם בקבלת הנטייה המינית של ילדם, בלימוד התהליך והצרכים שלו. עיבוד התהליך עם ההורים לצד העבודה עם הנער או הצעיר, יכולה להניב תוצאות מיטיבות יותר לטווח הארוך בהתפתחות זהות חיובית, רווחה נפשית ותהליכי התפתחות קריירה.

לממצאי המחקר השתמעויות הדרכתיות גם למרכזי צעירים העובדים עם מבוגרים להט"ב. התפקיד המחסן והמקדם של מעורבות ושייכות לקהילה הגאה יכול להשתלב בהתערבויות ייעוציות פרטניות לצעירים וצעירות. עידוד למודרכים מהקהילה הגאה להשתתף בפעילויות הקהילה הגאה עשוי להיות מנוף מהותי לחיזוק תהליכי גיבוש זהות להט"ב וזהות מקצועית. לצורך כך חשוב כי היועצת החינוכית תכיר את הפתרונות והארגונים של הקהילה הגאה באזור כדי להפנות וללוות את הנער בקבלת פתרון מותאם לצרכים, כגון קבוצות נוער לשעות אחר הצהריים, מקלטי חירום ומסגרות חוץ-ביתיות, לנוער במצוקה, ארגונים ייעודיים לקהילה הטרנסג'נדרית, להט"ב מהחברה הדתית,

להט"ב מהחברה הערבית ועוד. מודל העבודה הסנרגי של צינמון (Cinamon, 2015) יכול לשמש מודל הדרכה מתאים, שכן הוא מדגיש את היתרון בעבודה ייעוצית בתחום הקריירה מתוך התמקדות במגוון תפקידי חיים, טענה הנתמכת אף היא במחקר הזה. גם המחקר הזה כמו כל מחקר אינו חף ממגבלות. מודל המחקר האיכותני אפשר לבחון את סיפוריהם של עשרה משתתפים בלבד. מערך מחקר כזה אינו מאפשר הכללה. משתתפי המחקר היו צעירים וצעירות שבחנו בחינה אחורנית (רטרוספקטיבית) את התמיכה שניתנה להם בגיל ההתבגרות. חשוב לבדוק את התמיכה שניתנת בשנות גיל ההתבגרות בקרב מתבגרים. מגבלה אחרת קשורה למאפייני המדגם. במחקר הזה השתתפו לסביות והומואים סיסג'נדרים בלבד ולא היו בו משתתפים מהקהילה הטרונסית. קהילה זו נחקרת מעט מאוד (McFadden, 2015; Velez et al., 2021), ויש לחקור מחקרי המשך נפרדים בקרב אוכלוסייה זו.

רשימת מקורות

- Allan, B. A., Tebbe, E. A., Bouchard, L. M., & Duffy, R. D. (2019). Access to decent and meaningful work in a sexual minority population. *Journal of Career Assessment*, 27(3), 408–421. <https://doi.org/10.1177/1069072718758064>
- Allan, B. A., Tebbe, E. A., Duffy, R. D., & Autin, K. L. (2015). Living a calling, life satisfaction, and workplace climate among a lesbian, gay, and bisexual population. *The Career Development Quarterly*, 63(4), 306–319. <https://doi.org/10.1002/cdq.12030>
- Anderson, B. (1983). *Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism*. Verso Books.
- Anderson, M. Z., & Croteau, J. M. (2013). Toward an inclusive LGBT psychology of working. In D. L. Blustein (Ed.), *The Oxford handbook of the psychology of working* (pp. 103–126). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199758791.013.0007>
- Blustein, D. L. (2001). Extending the reach of vocational psychology: Toward an inclusive and integrative psychology of working. *Journal of Vocational Behavior*, 59(2), 171–182. <https://doi.org/10.1006/jvbe.2001.1823>
- Blustein, D. L. (2006). *The psychology of working: A new perspective for career development, counseling, and public policy*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers. <https://doi.org/10.4324/9780203935477>
- Blustein, D. L. (2013). The psychology of working: A new perspective for a new era. In D. L. Blustein (Ed.), *The Oxford handbook of the psychology of working* (pp. 3–18). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199758791.013.0001>

- Buhl, H. M., Noack, P., & Kracke, B. (2018). The role of parents and peers in the transition from university to work life. *Journal of Career Development*, 45(6), 523–535. <https://doi.org/10.1177/0894845317720728>
- Cinamon, R. G. (2015). The Synergy Project: A group career counseling intervention to enhance work-family management. In P. J. Hartung, M. L. Savickas, & W. B. Walsh (Eds.), *APA handbook of career intervention, Volume 2: Applications*. (pp. 413–425). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14439-030>
- Cinamon, R. G., & Blustein, D. L. (2020). Shame and the psychosocial costs of contemporary work: Implications for career intervention. *The Career Development Quarterly*, 68(3), 238–253. <https://doi.org/10.1002/cdq.12234>
- D’Augelli, A. R., Hershberger, S. L., & Pilkington, N. W. (1998). Lesbian, gay, and bisexual youth and their families: Disclosure of sexual orientation and its consequences. *American Journal of Orthopsychiatry*, 68(3), 361–371. <https://doi.org/10.1037/h0080345>
- Dispenza, F., Brown, C., & Chastain, T. E. (2016). Minority stress across the career-lifespan trajectory. *Journal of Career Development*, 43(2), 103–115. <https://doi.org/10.1177/0894845315580643>
- Douglass, R. P., Conlin, S. E., & Duffy, R. D. (2020). Beyond happiness: Minority stress and life meaning among LGB individuals. *Journal of Homosexuality*, 67(11), 1587–1602. <https://doi.org/10.1080/00918369.2019.1600900>
- Douglass, R. P., Conlin, S. E., Duffy, R. D., & Allan, B. A. (2017). Examining moderators of discrimination and subjective well-being among LGB individuals. *Journal of Counseling Psychology*, 64(1), 1–11. <https://doi.org/10.1037/cou0000187>
- Douglass, R. P., Velez, B. L., Conlin, S. E., Duffy, R. D., & England, J. W. (2017). Examining the psychology of working theory: Decent work among sexual minorities. *Journal of Counseling Psychology*, 64(5), 550–559. <https://doi.org/10.1037/cou0000212>
- Duffy, R. D., Blustein, D. L., Diemer, M. A., & Autin, K. L. (2016). The psychology of working theory. *Journal of Counseling Psychology*, 63(2), 127–148. <https://doi.org/10.1037/cou0000140>
- Fassinger, R. E., & Arseneau, J. R. (2007). “I’d rather get wet than be under that umbrella”: Differentiating the experiences and identities of lesbian, gay, bisexual, and transgender people. In K. J. Bieschke, R. M. Perez, & K. A.

- DeBord (Eds.), *Handbook of counseling and psychotherapy with lesbian, gay, bisexual, and transgender clients* (2nd ed., pp. 19–49). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/11482-001>
- Fisher, L. D., Gushue, G. V., & Cerrone, M. T. (2011). The influences of career support and sexual identity on sexual minority women's career aspirations. *The Career Development Quarterly*, 59(5), 441–454. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2011.tb00970.x>
- Flum, H., & Kaplan, A. (2006). Exploratory orientation as an educational goal. *Educational Psychologist*, 41(2), 99–110. https://doi.org/10.1207/s15326985ep4102_3
- Fouad, N. A., Cotter, E. W., Fitzpatrick, M. E., Kantamneni, N., Carter, L., & Bernfeld, S. (2010). Development and validation of the family influence scale. *Journal of Career Assessment*, 18(3), 276–291. <https://doi.org/10.1177/1069072710364793>
- Hartal, G., & Misgav, C. (2021). Queer urban trauma and its spatial politics: A lesson from social movements in Tel Aviv and Jerusalem. *Urban Studies*, 58(7), 1463–1483. <https://doi.org/10.1177/0042098020918839>
- Hetherington, C. (1991). Life planning and career counseling with gay and lesbian students. In N. J. Evans & V. A. Wall (Eds.), *Beyond tolerance: Gays, lesbians, and bisexuals on campus* (pp. 131–146). American College Personnel Association.
- Hill, C. E., Knox, S., Thompson, B. J., Williams, E. N., Hess, S. A., & Ladany, N. (2005). Consensual qualitative research: An update. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 196–205. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.52.2.196>
- Hill, C. E., Thompson, B. J., & Williams, E. N. (1997). A guide to conducting consensual qualitative research. *The Counseling Psychologist*, 25(4), 517–572. <https://doi.org/10.1177/0011000097254001>
- House, J. S. (1981). *Work stress and social support*. Addison-Wesley.
- Hui, K., & Lent, R. W. (2018). The roles of family, culture, and social cognitive variables in the career interests and goals of Asian American college students. *Journal of Counseling Psychology*, 65(1), 98–109. <https://doi.org/10.1037/cou0000235>
- Kama, A. (2019). The evolution of LGBT research in Israel. *Queer Studies in Media & Popular Culture*, 4(2), 173–192. https://doi.org/10.1386/qsmc_00004_1

- Kibrik, E. L., Cohen, N., Stolorowicz-Melman, D., Levy, A., Boruchovitz-Zamir, R., & Diamond, G. M. (2019). Measuring adult children's perceptions of their parents' acceptance and rejection of their sexual orientation: Initial development of the parental acceptance and rejection of sexual orientation scale (PARSOS). *Journal of Homosexuality*, 66(11), 1513–1534. <https://doi.org/10.1080/00918369.2018.1503460>
- Klein, D. A., Ahmed, A. E., Murphy, M. A., Pearlman, A. T., Johnson, N., Gray, J. C., & Schvey, N. A. (2023). The mediating role of family acceptance and conflict on suicidality among sexual and gender minority youth. *Archives of Suicide Research*, 27(3), 1091–1098. <https://doi.org/10.1080/13811118.2022.2075815>
- Lee, D. S., Ramirez Garcia, J. M., Overton, L., Gordon Biddle, K. A., Lacey, R. O., Gorter, J., & Heller De Leon, B. (2022). Exploring the role of family support and ethnic pride in cultivating the academic and career resourcefulness of underserved youth in an afterschool program. *The Urban Review*, 54(4), 624–648. <https://doi.org/10.1007/s11256-021-00632-z>
- Lyons, H. Z., Brenner, B. R., & Lipman, J. (2010). Patterns of career and identity interference for lesbian, gay, and bisexual young adults. *Journal of Homosexuality*, 57(4), 503–524. <https://doi.org/10.1080/00918361003608699>
- Ma, P.-W. W., & Shea, M. (2021). First-generation college students' perceived barriers and career outcome expectations: Exploring contextual and cognitive factors. *Journal of Career Development*, 48(2), 91–104. <https://doi.org/10.1177/0894845319827650>
- Marshall, S. A., & Allison, M. K. (2019). Midwestern misfits: Bullying experienced by perceived sexual and gender minority youth in the midwestern United States. *Youth & Society*, 51(3), 318–338. <https://doi.org/10.1177/0044118X17697885>
- McFadden, C. (2015). Lesbian, gay, bisexual, and transgender careers and human resource development: A systematic literature review. *Human Resource Development Review*, 14(2), 125–162. <https://doi.org/10.1177/1534484314549456>
- Metheny, J., & McWhirter, E. H. (2013). Contributions of social status and family support to college students' career decision self-efficacy and outcome expectations. *Journal of Career Assessment*, 21(3), 378–394. <https://doi.org/10.1177/1069072712475164>

- Meyer, I. H. (2003). Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. *Psychological Bulletin*, 129(5), 674–697. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.5.674>
- Needham, B. L., & Austin, E. L. (2010). Sexual orientation, parental support, and health during the transition to young adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 39(10), 1189–1198. <https://doi.org/10.1007/s10964-010-9533-6>
- Olle, C. D., & Fouad, N. A. (2015). Parental support, critical consciousness, and agency in career decision making for urban students. *Journal of Career Assessment*, 23(4), 533–544. <https://doi.org/10.1177/1069072714553074>
- Parent, M. C., DeBlaere, C., & Moradi, B. (2013). Approaches to research on intersectionality: Perspectives on gender, LGBT, and racial/ethnic identities. *Sex Roles*, 68(11–12), 639–645. <https://doi.org/10.1007/s11199-013-0283-2>
- Pistella, J., Caricato, V., & Baiocco, R. (2020). Coming out to siblings and parents in an Italian sample of lesbian women and gay men. *Journal of Child and Family Studies*, 29(10), 2916–2929. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01597-0>
- Rich, Y., & Cinamon, R. G. (2007). Conceptions of spirituality among Israeli Arab and Jewish late adolescents. *Journal of Humanistic Psychology*, 47(1), 7–29. <https://doi.org/10.1177/0022167806291324>
- Riggle, E. D. B., Mohr, J. J., Rostosky, S. S., Fingerhut, A. W., & Balsam, K. F. (2014). A multifactor lesbian, gay, and bisexual positive identity measure (LGB-PIM). *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 1(4), 398–411. <https://doi.org/10.1037/sgd0000057>
- Roberts, L. M., & Christens, B. D. (2021). Pathways to well-being among lgbt adults: Sociopolitical involvement, family support, outness, and community connectedness with race/ethnicity as a moderator. *American Journal of Community Psychology*, 67(3–4), 405–418. <https://doi.org/10.1002/ajcp.12482>
- Rothman, E. F., Sullivan, M., Keyes, S., & Boehmer, U. (2012). Parents' supportive reactions to sexual orientation disclosure associated with better health: Results from a population-based survey of LGB adults in Massachusetts. *Journal of Homosexuality*, 59(2), 186–200. <https://doi.org/10.1080/00918369.2012.648878>

- Ryan, C., Huebner, D. M., Diaz, R. M., & Sanchez, J. (2009). Family rejection as a predictor of negative health outcomes in white and Latino lesbian, gay, and bisexual young adults. *Pediatrics*, 123(1), 346–352. <https://doi.org/10.1542/peds.2007-3524>
- Ryan, C., Russell, S. T., Huebner, D. M., Diaz, R. M., & Sanchez, J. (2010). Family acceptance in adolescence and the health of LGBT young adults. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 23(4), 205–213. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6171.2010.00246.x>
- Samarova, V., Shilo, G., & Diamond, G. M. (2014). Changes in youths' perceived parental acceptance of their sexual minority status over time. *Journal of Research on Adolescence*, 24(4), 681–688. <https://doi.org/10.1111/jora.12071>
- Samerooff, A. J. (2000). Developmental systems and psychopathology. *Development and Psychopathology*, 12(3), 297–312. <https://doi.org/10.1017/S0954579400003035>
- Savickas, M. L. (1985). Identity in vocational development. *Journal of Vocational Behavior*, 27(3), 329–337. [https://doi.org/10.1016/0001-8791\(85\)90040-5](https://doi.org/10.1016/0001-8791(85)90040-5)
- Schmidt, C. K., & Nilsson, J. E. (2006). The effects of simultaneous developmental processes: Factors relating to the career development of lesbian, gay, and bisexual youth. *The Career Development Quarterly*, 55(1), 22–37. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2006.tb00002.x>
- Schmidt, C. K., Miles, J. R., & Welsh, A. C. (2011). Perceived discrimination and social support: The influences on career development and college adjustment of LGBT college students. *Journal of Career Development*, 38(4), 293–309. <https://doi.org/10.1177/0894845310372615>
- Shilo, G., & Savaya, R. (2011). Effects of family and friend support on LGB youths' mental health and sexual orientation milestones. *Family Relations*, 60(3), 318–330. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2011.00648.x>
- Shilo, G., Antebi, N., & Mor, Z. (2015). Individual and community resilience factors among lesbian, gay, bisexual, queer and questioning youth and adults in Israel. *American Journal of Community Psychology*, 55(1–2), 215–227. <https://doi.org/10.1007/s10464-014-9693-8>
- Smith, R. W., Baranik, L. E., & Duffy, R. D. (2020). Psychological ownership within psychology of working theory: A three-wave study of gender and sexual minority employees. *Journal of Vocational Behavior*, 118, Article 103374. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2019.103374>

- Snapp, S. D., Watson, R. J., Russell, S. T., Diaz, R. M., & Ryan, C. (2015). Social support networks for LGBT young adults: Low cost strategies for positive adjustment. *Family Relations*, 64(3), 420–430. <https://doi.org/10.1111/fare.12124>
- Super, D. E. (1990). A life-span, life-space approach to career development. In S. D. Brown & L. Brooks (Eds.), *Career choice and development: Applying contemporary theories to practice* (2nd ed., pp. 197–261). Jossey-Bass.
- Ueno, K., Peña-Talamantes, A. E., Roach, T., Nix, A. N., & Ritter, L. J. (2018). Sexuality-free careers? Sexual minority young adults' perceived lack of labor market disadvantages. *Social Problems*, 65(3), 305–322. <https://doi.org/10.1093/socpro/spx014>
- Velez, B. L., & Moradi, B. (2012). Workplace support, discrimination, and person–organization fit: Tests of the theory of work adjustment with LGB individuals. *Journal of Counseling Psychology*, 59(3), 399–407. <https://doi.org/10.1037/a0028326>
- Velez, B. L., Adames, C. N., Lei, N., & Kerman, M. E. (2021). A content analysis of psychological research on vocational issues among sexual minority people. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 8(3), 344–364. <https://doi.org/10.1037/sgd0000496>
- Velez, B. L., Moradi, B., & Brewster, M. E. (2013). Testing the tenets of minority stress theory in workplace contexts. *Journal of Counseling Psychology*, 60(4), 532–542. <https://doi.org/10.1037/a0033346>
- Whiston, S. C., & Keller, B. K. (2004). The influences of the family of origin on career development: A review and analysis. *The Counseling Psychologist*, 32(4), 493–568. <https://doi.org/10.1177/0011000004265660>
- Yap, M. B. H., Fowler, M., Reavley, N., & Jorm, A. F. (2015). Parenting strategies for reducing the risk of childhood depression and anxiety disorders: A Delphi consensus study. *Journal of Affective Disorders*, 183, 330–338. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2015.05.031>